

THIẾT KẾ PHIẾU ĐỌC SÁCH CHO HOẠT ĐỘNG ĐỌC MỞ RỘNG, SÁCH GIÁO KHOA TIẾNG VIỆT LỚP 2 BỘ SÁCH “KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG”

Phùng Thị Thu Thủy*, Vũ Hà Phương**,
Nguyễn Thị Mai Anh**, Trần Phương Thảo**

ABSTRACT

Reading is a habit that has been favoured by many people as it makes readers become more resourceful. In primary schools, this habit is commonly and widely practiced. However, the control actions as well as reading orientation is not sufficient and effective. Reading card is, therefore, becomes a necessary item in academic activities. Utilizing reading cards during Open reading lessons will improve reading quality and support students to choose high quality contents. Hence, this research will focus on designing reading cards for a series of Vietnamese second grade textbook: "Ket noi tri thuc voi cuoc song", which is used in Open reading lesson.

Keywords: Reading, primary schools, reading card, ...

Received: 08/3/2022; **Accepted:** 10/3/2022; **Published:** 14/3/2022

1. Đặt vấn đề

Sách là nguồn tri thức được đúc kết qua nhiều thời kì, cung cấp cho ta nguồn kiến thức không lồ từ nhiều lĩnh vực khác nhau. Đọc sách sẽ giúp con người nuôi dưỡng tâm hồn, có lí tưởng sống đúng đắn và hình thành những đức tính đẹp đẽ... Trong nhà trường, việc hướng học sinh (HS) hình thành thói quen và hứng thú với hoạt động đọc sẽ giúp các em làm quen với nền tảng kiến thức mới, đồng thời cũng là sự giao lưu giữa nhiều nền văn hóa khác nhau. Để đạt hiệu quả cao nhất từ hoạt động đọc, việc tìm hiểu và lựa chọn nội dung đọc một cách hợp lý khoa học sẽ là điều cần thiết đối với các em HS. Chọn sách để đọc như thế nào là hợp lý, phù hợp lứa tuổi là một vấn đề được những nhà giáo dục quan tâm. Để kích thích HS, đặc biệt lứa tuổi Tiểu học hứng thú đọc sách, tìm hiểu kiến thức qua sách thì các bộ sách mới theo chương trình GDPT tổng thể 2018 đã thêm nội dung Đọc mở rộng.

Ở bài báo này, nhóm tác giả đã lựa chọn SGK Tiếng Việt lớp 2 bộ “Kết nối tri thức với cuộc sống” để tìm hiểu và thiết kế Phiếu đọc sách (PDS) phù hợp với đặc điểm tâm lý lứa tuổi HS. Để có thể vừa kích thích hứng thú niềm yêu thích đọc sách của HS, vừa có thể đáp ứng yêu cầu về nội dung bài học thì thiết

kế Phiếu đọc sách là việc làm không thể thiếu. PDS sẽ định hướng giúp HS lựa chọn cho mình những câu chuyện, bài thơ... phù hợp để đạt được kết quả mong muốn.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vị trí, đặc điểm của các tiết Đọc mở rộng trong bộ sách Tiếng Việt lớp 2, bộ sách “Kết nối tri thức với cuộc sống”.

2.1.1. Vị trí của các bài Đọc mở rộng bộ “Kết nối tri thức với cuộc sống”

Hoạt động Đọc mở rộng là một nội dung mới trong SGK Tiếng Việt 2, cũng như chương trình Tiếng Việt lớp 2.

Ở cả hai tập sách, mỗi bài lớn đều có 8 văn bản (bài nhỏ), mỗi tuần có 2 văn bản. Do mỗi tuần 10 tiết, nên số tiết cho bài học mỗi văn bản lần lượt là 4 và 6 để thuận lợi cho việc tổ chức dạy học. Tất cả các bài đều có phần lõi 4 tiết như nhau. Ở bài 6 tiết có 3 tiết cho Nghe - Viết chính tả, Viết đoạn văn ngắn và Đọc mở rộng. Như vậy, hoạt động Đọc mở rộng được dạy trong các bài gồm 6 tiết và được dạy ở tiết 5 -6. Với thiết kế mở, GV có điều kiện triển khai các nội dung dạy học một cách linh hoạt.

Nhìn vào cấu trúc SGK Tiếng Việt 2 bộ Kết nối tri thức với cuộc sống, có thể thấy hoạt động Đọc mở rộng được dạy xen kẽ giữa các bài, thường xuất hiện ở các bài chẵn ở mỗi tuần. Ví dụ, tuần 1 gồm bài 1 và bài 2 thì hoạt động Đọc mở rộng sẽ được dạy trong

* ThS. Khoa Sư phạm, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

** SV Khoa Sư phạm, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

bài 2 của tuần 1, tương tự sẽ là bài 4 tuần 2,...

2.1.2. Đặc điểm của các tiết hoạt động Đọc mở rộng

Nội dung của hoạt động Đọc mở rộng liên quan, thống nhất với chủ đề của bài tập đọc trước đó.

Ví dụ, bài 22 “Tớ là Lê-gô” có nội dung nói về một đồ chơi và cách chơi món đồ chơi đó, do đó, tiết hoạt động Đọc mở rộng sẽ có chủ đề: *Tìm kiếm về bài đọc có hướng dẫn chơi trò chơi hoặc một hoạt động vui chơi nào đó.* Mỗi một tiết Đọc mở rộng đều gồm 2 phần cơ bản:

+ Tìm bài đọc theo một chủ đề, ghi lại tên tác giả, tác phẩm,...

+ Ghi, giới thiệu với bạn về điều mà mình cảm thấy hay trong tác phẩm tìm được

Hoạt động *Đọc mở rộng* có thể coi là một hoạt động để HS có thể vận dụng, tự khám phá hay một bài tập được giao về nhà có sự chuẩn bị trước liên quan tới các chủ đề học tập và đời sống xã hội theo một số gợi ý. Do đó, giờ học mang tính chất lấy người học làm trung tâm, chủ động tìm kiếm văn bản đọc, GV chỉ là người hướng dẫn, gợi mở, nhận xét.

2.2. Đặc điểm của phiếu đọc sách cho hoạt động Đọc mở rộng

PĐS cho hoạt động *Đọc mở rộng* được xem là một dạng của phiếu học tập, là tờ giấy rời trên đó ghi các câu hỏi, bài tập, nhiệm vụ học tập... kèm theo các gợi ý, hướng dẫn của GV, dựa vào nhiệm vụ đó HS thực hiện hoặc ghi các thông tin cần thiết để mở rộng kiến thức, bổ sung kiến thức, tìm hiểu nội dung hoặc củng cố bài học. PĐS cho hoạt động *Đọc mở rộng* được thiết kế nhằm rèn luyện KN đọc và hình thành thói quen đọc sách của HS. Ở một số HS Tiểu học nói chung và HS lớp 2 nói riêng, KN đọc của các em chưa được tốt. Điều đó gây cản trở các em trong việc học tập. Việc thiết kế PĐS sẽ giúp HS rèn luyện, cải thiện và nâng cao được KN đọc. Bên cạnh đó, việc thiết kế PĐS cho hoạt động này sẽ giúp việc giảng dạy của GV sinh động, dễ dàng hơn, học sinh tiếp thu kiến thức tốt hơn. Sau khi nghiên cứu, nhóm tác giả đưa ra 3 mẫu thiết kế: Phiếu chỉ gồm có đề mục chính; phiếu có gợi ý tên văn bản cần tìm; phiếu có đề mục chính, có gợi ý tên văn bản cần tìm, có văn bản mẫu kèm theo.

2.2.1. Mẫu phiếu thiết kế chỉ gồm có đề mục chính

Đây là mẫu phiếu thiết kế đơn giản nhất nhưng đem lại nhiều lợi ích nhất. Mẫu thiết kế này chỉ có các yêu cầu theo SGK và được ưu tiên sử dụng trong những chủ đề, bài học có nội dung dễ hiểu, dễ tìm. Khi thiết kế mẫu phiếu này GV sẽ không mất nhiều thời gian nhưng sẽ phải giám sát HS trong quá trình các em tự tìm kiếm thông tin đọc. Sau đó GV có thể đánh giá được mức độ nhận thức của HS qua những sản phẩm của các em qua PĐS. Đối với HS, mặc dù sẽ có một số khó khăn trong việc các em tự do lựa chọn các nội dung đọc khi mà có quá nhiều sách nhưng đó là sự tự lập trong quá trình tìm tòi, khám phá và KN sau khi các em đã đọc, lựa chọn thông tin. Ở mẫu thiết kế này, GV sẽ cho HS đọc nội dung câu hỏi trong phiếu, HS sẽ tìm hiểu các bài đọc có chứa nội dung yêu cầu, sau đó sẽ trả lời các câu hỏi có trong PĐS. Dưới đây là minh họa PĐS chỉ có đề mục

chính cho tiết Đọc mở rộng, tuần 21:

Hình 1: PĐS có đề mục chính tuần 21

2.2.2. Mẫu phiếu thiết kế có gợi ý tên văn bản cần tìm

Mẫu phiếu này dựa vào các mục tiêu, yêu cầu của mỗi tuần, mỗi bài mà người thiết kế sẽ đưa ra các đề xuất. Đó có thể là những câu chuyện, bài thơ, cuốn sách, bài báo... phù hợp. Điều này sẽ giúp khoanh vùng những bài đọc phù hợp với đối tượng đọc là HS khối lớp 2. HS được phát trước các phiếu này để tìm đọc các nội dung. Sau khi đọc sẽ có những câu hỏi khách quan để HS có thể tổng kết, khái quát nội dung bài đã đọc. Khi thiết kế mẫu phiếu này, người thiết kế phải có một lượng thông tin đầy đủ, mang tính chính

xác, khoa học, phù hợp với đối tượng đọc. Dưới đây là minh họa PDS có gợi ý tên văn bản cần tìm cho tiết **Đọc mở rộng, tuần 21**:

Hình 2: PDS có gợi ý tên văn bản

2.2.3. Mẫu phiếu thiết kế có đề mục chính, có gợi ý tên văn bản cần tìm, có văn bản mẫu kèm theo

Hình 3: PDS có đề mục chính

Mẫu phiếu thiết kế này đòi hỏi người thiết kế phải nắm vững nội dung học của các tuần, các bài và liên hệ, tìm tòi ở nhiều nguồn thông tin, cuối cùng là chọn lọc ra những văn bản phù hợp. Văn bản này HS sẽ đọc và sau đó liên hệ trả lời một số câu hỏi liên quan đến nội dung bài học. Điều này giúp GV kiểm soát được nguồn thông tin mà HS tiếp cận, đồng thời tập trung vào một nội dung cụ thể. Đây là mẫu phiếu đòi hỏi

người thiết kế phải đầu tư nhiều thời gian và công sức nhất khi thực hiện giúp cho việc dạy học trở nên dễ dàng hơn. Mẫu phiếu này được ưu tiên sử dụng trong trường hợp chủ đề, bài học khó tìm và nội dung khái quát, trừu tượng. Dưới đây là minh họa PDS có đề mục chính, có gợi ý tên văn bản cần tìm và có văn bản mẫu kèm theo cho tiết **Đọc mở rộng, tuần 21**:

3. Kết luận

Hoạt động *Đọc mở rộng* là một hoạt động mới trong chương trình Tiếng Việt lớp 2 nói chung và bộ sách “*Kết nối tri thức với cuộc sống*” nói riêng. Hoạt động này giúp HS thỏa sức sáng tạo theo phong cách riêng, thỏa sức chọn bài đọc mà các em yêu thích hay quan tâm. Nhưng đây cũng là trở ngại cho HS, bởi trong rất nhiều bài đọc phải chọn lọc ra bài đọc phù hợp với nội dung của các tiết *Đọc mở rộng* trong SGK. Nhóm tác giả đã đề xuất ba cách trình bày PDS cho hoạt động *Đọc mở rộng* để GV, HS có thêm nhiều lựa chọn, bao gồm phiếu chỉ có đề mục chính, phiếu có gợi ý văn bản cần tìm, phiếu có cả đề mục chính, gợi ý văn bản cần tìm và văn bản đi kèm. PDS sẽ hỗ trợ cho hoạt động đọc, định hướng nội dung đọc, tạo cảm hứng đọc góp phần nâng cao năng lực học tập của HS.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục & Đào tạo (2021), *Sách giáo khoa Tiếng Việt 2 bộ “Kết nối tri thức với cuộc sống” tập 1,2*, NXBGDVN. Hà Nội
- Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam (2021) *Giới thiệu Sách giáo khoa lớp 2 bộ sách Kết nối tri thức với cuộc sống của trang mạng nxbgd.vn*. Hà Nội
- Thạch Thị Thắm, Khóa luận tốt nghiệp, “*Thiết kế và thử nghiệm phiếu học tập trong dạy đọc hiểu lớp 5*”, Trường ĐH Cần Thơ
- Đỗ Ngọc Thống, Đỗ Xuân Thảo, Phan Thị Hồ Diệp, Lê Phương Nga (2016), *Dạy học phát triển năng lực môn Tiếng Việt Tiểu học*, NXBĐHSP HN
- Nguyễn Minh Thuyết, Lê A, Hoàng Hòa Bình (2005), *Hỏi – đáp về dạy học Tiếng Việt*, NXBGD. Hà Nội